

Uit: Examenkatern vwo 2006

Napoleontische oorlogen kenmerken het begin van de 19de eeuw

De oorlogen van Napoleon kenmerken het begin van de 19de eeuw. Hij veroverde een groot deel van Europa. In de veroverde gebieden droeg hij veel bij tot de verbreiding van sommige ideeën van de Verlichting. Het beroemdste werd zijn wetgeving, de Code Napoléon.

Maar Groot-Brittannië bleek op zee een te sterke tegenstander en nadat hij in Rusland grote verliezen had geleden (1812-1813), werd hij bij Waterloo definitief verslagen (1815).

Na de nederlaag van Napoleon volgde de Restauratie (het herstel van de macht van de vorsten). Maar de Restauratie bleek van korte duur.

Verlichting leidt in Europa tot modernisering

Tijdens de Verlichting was het uitgangspunt van veel denkers en doeners, dat het menselijk verstand in staat was de wereld te veranderen en verbeteren (rationeel optimisme). Dit 'verlichte denken' en het daaruit voortgekomen liberalisme werden toegepast op alle terreinen van de samenleving.

Op godsdienstig gebied leidde het tot het vastleggen in wetgeving van de gelijkheid van godsdiensten en de scheiding van Kerk en staat.

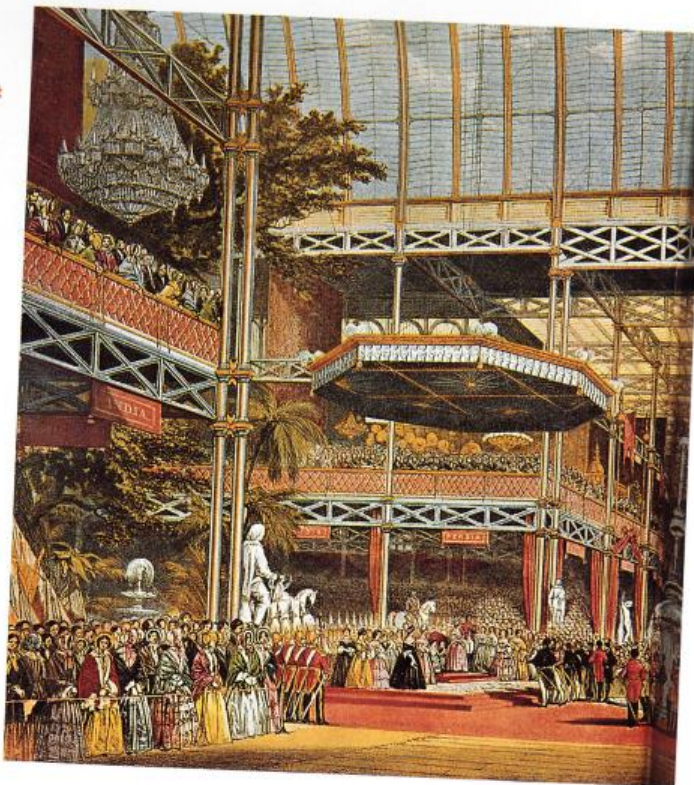
Op sociaal gebied werden onder invloed van de Verlichting de standen afgeschaft. Mensen werden voor de wet gelijk. Maar in de praktijk bleek dat vooral de bourgeoisie (gegoede burgerij) grote invloed kreeg.

↳ In de zomer van 1851 bezochten miljoenen mensen de 'Grote Tentoonstelling van de Werken van de Industrie van alle Naties' in Londen. De tentoonstelling was ondergebracht in het Crystal Palace (Kristallen Paleis), een enorm bouwwerk, dat voor een groot deel uit glas bestond. Deze illustratie is afkomstig uit een boek over de Grote Tentoonstelling, dat in 1853 verscheen. Je ziet de opening waarbij de Engelse koningin Victoria en haar echtgenoot, prins Albert, aanwezig waren (staande onder het bordje 'Persia').

De tentoonstelling had tot doel de vooruitgang van wetenschap en techniek te tonen en handel en industrie te bevorderen. En vooral ook de leidende rol van Engeland daarbij tot uitting te brengen.

Ruim dertien duizend inzendingen waren in het Crystal Palace tentoongesteld. Vanuit de hele wereld waren bezienswaardigheden bijeengebracht: grondstoffen, machines, producten. Onder de machines bevonden zich een telegraaf, de nieuwste locomotief, reusachtige persen, draaibanken, weefgetouwen, zaai- en dorsmachines, een drukpers die in een uur 5000 exemplaren van een tijdschrift produceerde.

Op economisch gebied pleitten de liberalen voor minder invloed van de overheid en voor het recht van kooplieden en ondernemers om zonder beperkingen te produceren en te handelen.

Ook modernisering van wetgeving en staatsstructuren
Nationale gevoelens (nationalisme) en liberale denkbeelden over de staat en de burger beïnvloedden in de meeste Europese staten het politieke debat.

Dit leidde, soms via revolutie, tot grondwetswijzigingen en de deelname van meer burgers aan het politieke proces. In Nederland bijvoorbeeld werd, op initiatief van de liberaal Thorbecke, de grondwet in 1848 zodanig gewijzigd dat de macht bij het parlement kwam te liggen: de koning werd onschend-

↳ De afbeelding op de bladzijde hiernaast is gemaakt ± 1848 door Frédéric Sorrieu. Er zijn verschillende kenmerken van de periode 1800-1870 op te zien. Zoek ze op en breng ze onder woorden.

De volken van Europa lopen in hun nationale klederdracht achter hun nationale vlaggen. Ze lopen naar het standbeeld dat de republiek als regeringsvorm voorstelt. Op het standbeeld staat 'mensenrechten'. De smalle boom rechts, met de vlaggen, is een vrijheidsboom. Op de voorgrond liggen resten van kronen van vorsten die in de tijd van de Franse Revolutie waren afgezet.

baar en de ministers politiek verantwoordelijk. In latere jaren werd het kiesrecht geleidelijk uitgebreid.

Voortrekkersrol van Groot-Brittannië in de Industriële Revolutie

Groot-Brittannië had een voortrekkersrol op economisch gebied. Daar begon al vóór 1800 de Industriële Revolutie.

Daar ontstond dan ook het eerst een industriële samenleving. Daarmee wordt een samenleving bedoeld waarin de meeste goederen in fabrieken worden gemaakt en waarin de meeste mensen in steden wonen.

Er ontstond ook een industrieel kapitalisme. Fabrieken en mijnbouw werden daarbij de belangrijkste productiemiddelen. En die kwamen in handen van grootindustriëlen.

In de 19de eeuw verbreidde de Industriële Revolutie zich over West-Europa en Amerika. Maar Groot-Brittannië behield lang zijn voorsprong. Producten van de Britse industrie werden vervoerd naar Oost-Indië, toen in Nederland de Industriële Revolutie nog op gang moest komen.

Door de politieke en economische ontwikkelingen in de 19de eeuw werd de al in de tijd van de Franse Revolutie verworven positie van de gegoede burgerij in de industriële samenleving versterkt.